

www.akershembygd.se

Maj 2013

BRUKS-

anvisningen nr 21

Museet

Arbetet med att utveckla museets utställningar har fortsatt. Mellanplanet är nu helt inriktat på Styckebrukets utveckling och produktion, även på övriga plan har vad som visas fått en annan struktur även om en hel del återstår att göra. Nya utställningar i år är bland annat en utställning med gamla jordbruksredskap som ordningsstälts i källaren.

En stor förbättring är ny belysningen på museet. Flera stora lysrör ser nu till att föremål och skyltar framträder i en helt annan dager än vad tidigare varit fallet. Bara denna förändring är värt ett besök på museet!

Museet är öppet varje helg till och med söndagen den 1 september. I juli är det öppet onsdag till söndag. Tiden är 13.00 – 16.00.

Ord och uttryck på väg att försvinna

Vårt språk är i ständig förändring, nya ord och uttryck tillkommer inte minst på grund av den tekniska utvecklingen. Till exempel dator, mobiltelefon, facebook och vem hade på 1800-talet hört talats om servostyrning, cykelhjälm eller glödlampa. I dag är glödlampen som lampa på väg att fasas ut och ersätts bland annat med LED-lampor. Även innebörden av ett ord kan med tiden förändras, ordet stövel – har idag flera betydelser än den fotbeklädnad den en gång var namn på. Det finns även ord och uttryck som av olika anledningar används alltmer sällan och som till slut faller i glömska och helt försvinner. Hur många vet idag vad en dymling är (förutom att det numera är namnet på Södermanlands hembygdsförbunds tidskrift)?

Denna beskrivning gäller kanske i ännu högre grad dialektala ord och uttryck. Ord som används mer eller mindre lokalt. Ett så vanligt sörmländskt uttryck som ”att karta” är kanske inte ens det klart för alla vad det innebär.

Nu vill vi få din hjälp att samla på oss ord och uttryck som kanske är på väg att försvinna *ord som förknippas med Åker och området häromkring*. Vi vill ha ordet eller uttrycket och, för säkerhets skull, en förklaring.

Lämna ditt skriftliga underlag till Pehr Bengtsson, Forsavägen 20 eller till Sven-Arne Ardell, Borrarvägen 9 eller Roger Granath Borrarvägen 3. Du får gärna skicka det som e-post och då till följande e-postadress: ps. bengtsson@telia.com. Skriv gärna ditt namn och telefonnummer på lappen om det är något vi behöver fråga om.

Fototävling

Södermanlands hembygdsförbund har i sin tidning *Dymlingen* startat en fototävling under rubriken "Vår fantastiska hembygd". Man vill få in bilder som kan locka nya besökare och kanske medlemmar till hembygdsföreningarna. Bilden kan vara en plats, en händelse eller vad som helst som visar att vår hembygd är speciell och har något att locka med.

Ditt foto skall skickas till *Södermanlands hembygdsförbund, Behmbrogatan 20, 611 32 Nyköping*. Märk kuvertet "Fototävlingen". Du kan även skicka in ditt foto digitalt till kansli@hembygd.d.se. Bilderna skall vara inskickade senast 25 augusti.

Förutom äran får vinnaren boken "Aller nådigaste Herre" som handlar om familjen Rosenhane. Fotografens hembygdsförening vinner dessutom en guidad kultur-, natur- och fågelexkursion runt Vadsjön.

Lars Axelsson och hans cykelverkstad

Lars Axelsson som gick bort tidigare i år var en eldsjäl inom hembygdsarbetet och i hembygdsföreningen. Under sin krafts dagar fanns inget som rörde teknik som var omöjligt för Lars. På museet finns några av de föremål han skapat. Till yrket var Lars cykelhandlare och cykelreparatör. En gång hade han affär och verkstad i det som nu är von Seths väg 6 senare flyttade han sin verksamhet till Wahrendorffs väg 6.

En cykelverkstad innehåller många verktyg av såväl kända som mindre kända slag. Cykelverkstaden med Lars alla verktyg finns sedan ett år uppbyggd i Sparreholm på museet *Gråfors samlingar*. Hösten 2012 var Lars, Aase och döttrarna själva på plats för att beskåda resultatet och enligt Stefan Gråfors var Lars både intresserad och nöjd. Nu är det inte endast cykelverkstaden som finns att studera utan här har Stefan Gråfors och hans hustru Britt-Marie skapat ett museum riktigt i nostalgins tecken och som är väl värt ett besök. Mer information hittar du på www.graforssamlingar.se. Du kan även kontakta honom på telefon 0157-309 32 för öppettider eller bokningar. För att hitta hit så skall du följa väg 57 till Sparreholm. Museet ligger på Landsvägsgatan 11 i Sparreholm.

Så till något annat som Lars var intresserad av – filmning. Från Lars och Aase har föreningen fått ett antal smalfilmer som innehåller bland annat bilder av Gustav Larsson när han 1976 fyller 92 år, bilder när 1917 års masugn rivs och ett besök hos Molly och hennes motorcykel 1981, iordningställande av sädesmagasin till museum och invigningen av museet och mycket mer. Filmerna har lagts över till digital form och förhoppningsvis kan vi spela upp delar av filmerna vid lämpliga tillfällen.

Från årsmötet den 12 mars

I samband med årsmötet överlämnade föreningen Åkers Framtid genom Sven-Erik Andersson en gåva till Åkers hembygdsförening om 13 000 kr. För oss var detta självfallet en mycket positiv händelse, tyvärr har den sin grund i att föreningen Åkers Framtid avvecklade sin verksamhet i januari 2013. Styrelsen för Åkers Framtid beslutade att de ekonomiska medel man disponerade vid avvecklingen skulle fördelas på föreningar i Åker som bedriver verksamhet förenliga med Åkers Framtids stadgar. Åkers hembygdsförening framför sitt varma tack för denna gåva.

Verksamhetsberättelsen för 2012 fanns för läsning vid årsmötet. Den finns nu även upplagd på vår hemsida (www.akershembygd.se) under fliken ”Vår historia/Verksamhetsberättelser”.

Föreningens styrelse för 2013 har följande sammansättning:

Ordf.	Pehr Bengtsson
Vice ordf.	Roger Granath
Skr.	Sven-Arne Ardell
Kassör	Inger Johansson
Ledamot	Kjell Björkman
Ledamot	Lars Holmberg
Ledamot	Sten Hellgren
Ledamot	Knut Knudsen
Suppleanter	Birgit Hoffmann Ylva Binder Sven-Erik Andersson
Till revisorer utsågs:	Monica Karlsson Siv Alriksson
Suppleant	Anders Andersson

I den viktiga funktionen valberedning återfinns:

Kajsa Sahlin
Lars-Erik Johansson
Sonya Lundquist

Föreningens hedersnål

Det finns många medlemmar i hembygdsföreningen som gör viktiga insatser för att all verksamhet skall fungera och bli bra. Ofta sker arbetet de i det tysta, kanske är det bara de närmaste medarbetarna som ser allt arbete som läggs ned. På något sätt borde dessa personer ändå uppmärksammas och få någon form av tack. Under 2012 arbetade därför styrelsen med att ta fram statuter för en hedersnål som föreningen skulle kunna dela ut till medlemmar, eller andra, som vi uppfattar gör en insats som borde uppmärksammas.

I statuterna framgår att ”Hedersnål tilldelas den person som gjort särskilda insatser för föreningen. Särskilda insatser kan vara:

- deltagit många gånger som medhjälpare vid arrangemang som föreningen genomför,
- genomfört ett eget ej ringa projekt som gynnar föreningen,
- deltagit i ett mer omfattande projekt som gynnar föreningen,
- upprepade gånger tagit på sig uppgifter som utvecklat föreningen.”

Vidare framgår att alla medlemmar kan lämna förslag med motivering på person att få nålen. Det är styrelsen som sedan beslutar om vem som skall tilldelas vår hedersnål.

Under hösten diskuterade styrelsen kring namnförslag och vid styrelsemötet i januari beslutades vilka fyra som skulle tilldelas hedersnål samt att utdelningen skulle ske på

årsmötet. Flera förslag än dessa fyra fanns naturligtvis, de blir aktuella vid kommande utdelningar.

De fyra som denna gång utsågs var Göthe Andersson, Sonya Lundquist, Bengt-Göran Gustavsson och Lisbeth Groth.